

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. An Confessarius vi Iubilaei possit dispensare, vel commutare votum Religionis, vel perpetuae castitatis, quando non est tota materia voti? Idem dicendum est de Episcopo. Et postquam votum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

haberet cap. si Episcopus, de pœn. & remiss. in 6. & in Extravag. & si dominici 1. & 2. ibi, ex speciali licentia, & certa scientia nostra, de pœn. & remiss.

2. Verum probabiliter alij asserunt, dicta vota comprehendi in illa generali concessione, nisi expresse excipiantur. Ita Sotus de Inst. lib. 7. quest. 4. art. 3. Sanchez de matr. lib. 8. disp. 9. num. 2. & ex neotericis Ioan. Malderus, in 1. 2. tract. 10. cap. 5. sub. 10. vbi sic ait. Nota tertio discrimen inter votum castitatis perpetuae, vel Religionis, & reliqua Pontifici reservata, quod illa duo priora relaxandi potestas non censetur concessa generali concessione, nisi exprimat; hæc autem relaxandi potestas satis in generali censetur expressa. Ita ille. Et ratio est, quia horum votorum reservatio non est ita antiqua, sicut reservatio votorum castitatis & Religionis, neque est tanti momenti: ergo non est accipienda tam strictè, & cum tanto rigore, & ideo dicendum comprehendi in generali concessione commutandi omnia vota.

3. Quid ego sentiam, dicam breuiter. Prima opinio est probabilior, secunda verò non caret sua probabilitate, & certa esset. primò etiam quo ad vota castitatis & Religionis, si Papa concederet absolutè generalem facultatem commutandi vota reservata, vel in votis reservatis dispensandi, quia satis exprimuntur explicata reservatio. Ita Suarez vbi supra num. 5. & Sanchez num. 17. Secundo certa etiam esset si Papa in facultate dispensandi in omnibus votis exciperet votum castitatis & Religionis, vt stylus est faciendi in omnibus Iubilæis: nam in tali casu vota illa tria peregrinationis intelligerentur concessa, quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Ita Doctores citati.

RESOL. XV.

An vigore Iubilæi, Bullæ Cruciatæ, aut cuiusvis alterius privilegij sit dispensabile votum Religionis strictioris in Religionem minus strictam; Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 29. alias 27.

Sup. hoc sup. in tr. 13. Ref. 96. & recitatur in alia Ref. eius annot.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Suarez, contra quam inuehitur Texeda in Theolog. Moral. tom. 2. lib. 3. §. 4. contr. 10. num. 103. vbi sic asserit. Si roges, an Confessarius, qui vigore Iubilæi, aut Bullæ, aut cuiusvis alterius privilegij potest dispensare in omnibus votis, & illa commutare, possit etiam dispensare, vel commutare votum Religionis strictioris in Religionem minus strictam causis contingentibus vrgentissimis? Circa quam difficultatem fui consultus, quamuis Alij multi contrariam partem sequuti sint, quia esto votum Religionis, & ob id reservatum, quod non venit sub generali illa concessione, tamen resolui posse Confessarium votum illud commutare, quod etiam modò affirmo, quia tunc existente causa non commutat, nec dispensat in voto Religionis, sed dumtaxat in aliquo accidenti eius: & idèd si pœnitens fecit votum ingrediendi Religionem Discalceatorum, & habet Infirmiorem, cum qua modus ille viuendi non compatitur, immò est maxime nociuus ad salutem, potest cum tali dispensare Confessor vigore talis privilegij, vt aliam Religionem ingrediatur suauioris, infirmitateque eius magis consonam; quia constitutum essentiale Religionis, quod consistit necessarium in tribus votis essentialibus, idem est in omnibus. Ita ille, & ego.

RESOL. XVI.

An Confessarius vi Iubilæi possit dispensare vel commutare

ve votum Religionis, vel perpetua Castitatis, quando non est tota materia voti?

Idem dicendum est de Episcopo.

Et postquam votum Religionis, vel Castitatis perpetuae fuit à Summo Pontifice commutatum in materiam non reservatam, v. g. in eleemosynas, in Confessione ministras, &c. an possit Confessarius vi Iubilæi, & Episcopus hanc materiam commutationis non reservatam commutare in aliam materiam?

Idem dicendum est de quouis alio habente privilegium ad dispensandum in votis. Ex p. 5. tr. 12. Ref. 61. alias 60.

§. 1. Vt e. g. quis vouet Religionem, aut eleemosynam mille aureorum, quærit an possit Confessarius hoc votum alternatiuum, cuius pars aliqua non est reservata, commutare; & difficultas maxima est, quando sic vouens postea apud se statuit non velle erogare eleemosynam, sed ingredi Religionem, & in hoc casu tunc esse votum Papæ reservatum, nec posse relaxari, aut commutari ab Episcopo, vel à Confessario vigore Iubilæi, tradunt Doctores, quos ego citavi in 1 p. tr. 11. resol. 65. quibus nunc addo Layman 1. 4. tr. 4. c. 8. n. 12.

2. Non desinam tamen hic adnotare Angelum Boffium, virum quidem doctum, in suo tractatu de triplici Iubilæo, contrariam sententiam, tanquam probabilium docere, sic enim ait sect. 2. cas. 11. num. 7. Non videtur carere probabilitate, quod etiam post dictum propositum, seu efficacem electionem dummodo noua promissio materiae reservata non fuerit facta Deo simul, vel post electionem, possit adhuc vouens mutato eo proposito prioris electionis absque peccato & violatione voti eligere alteram partem non reservatam, & consequenter semper, ante, & post electionem materiae reservatae absque noua promissione eadem materiae reservatae posse Confessarium electum vi Iubilæi, & Episcopum tale votum alternatiuum commutare, & huius rei ratio est, tum quia etiam homini facta declaratio eiusmodi propositi electiui, seu statuta electionis, modò non fiat per modum promissi, & facti ex natura rei, & ex iure natura, non videtur eam obligationem parere, vt re adhuc integra debitor à tali electione non possit resistere, quodquid sit de iure positio; tum quia etiam si nudum propositum, seu decretum electionis Deus videat, non tamen proponendo censetur Deo loqui; aut ei indicare nostrum propositum; sed promittendo. Quare si propositum illud licet efficacem, & cum animo se obligandi elicitum sit absque promissione noua superaddita voto priori, poterit adhuc absque peccato & violatione voti arbitrio vouentis mutare, & vouens eligere alteram partem non reservatam. Nec enim etiam respectu Dei solum propositum efficacem præstandi aliquid in eius obsequium, tamen cum intentione animoque se obligandi, si sit nudum & absque promissione, ita obligat, vt non possit is, qui proponit, citra culpam mortalem emittere propositi executionem. Neque etiam verum est nudum illud propositum, quo is, qui firmiter statuit exequi partem reservatam voti alternatiui, esse nouam voti reservati emissionem, licet tali proposito possit noua promissio addi. In dubio autem an proposito efficaci fuerit addita noua promissio, seu voti materiae reservatae emissio, censet præsumendum fuisse nudum propositum. Hæc omnia Boffius loco citato, satis quidem probabiliter, & ante illum hanc sententiam docuerat etiam Malderus, quærit ego ipse citavi in dicta resol. 65. vbi supra.

3. Notandum est, tamen hic obiter contra Apollinarium, glossam, & Archidiaconum, id, quod alibi etiam puto à me etiam notatum fuisse, postquam votum Religionis, aut Castitatis perpetuae fuit à Summo Pontifice

Pontifice commutatum ad materiam non referuatum, v.g. in elemosinas, in confessiones mensuras, &c. posse Confessarium vi Iubilæi, & Episcopum hanc materiam commutationis non referuatum commutare in aliam materiam. Ita Lauorius de Iubilæo, p. 2. c. 27. n. 102. Tambur. de iure Abb. tom. 2. disp. 18. q. 8. num. 11. Aragon in 2. 2. q. 88. art. 12. Malderus in 2. 2. tr. 10. c. 5. dub. 11. Sayrus in Clauis Regia, lib. 6. cap. 12. n. 24. Lefsius lib. 2. c. 40. dub. 13. n. 105. Sanchez de matrim. l. 8. disp. 9. n. 20. & Pontius de matr. lib. 8. c. 8. §. 2. n. 24. vbi sic ait. Sexto colligitur Episcopum etiam dispensare posse in materia in quam à Pontifice commutata sunt prædicta vota referuata, & idem dicendum est de quouis alio habente priuilegium ad dispensandum in votis, quia post commutationem prioris voti materia non est referuata Pontifici. Ita ille, & ego. Nec valet dicere, Primò quòd subrogatur sapit naturam eius cuius loco subrogatur, l. 1. Cod. de rei uxoria actione. Cum ergo sit votum castitatis, aut Religionis, cuius loco subrogatur materia illa, in quam facta est commutatio, referuata erit, sicut votum castitatis, aut Religionis. Secundò, quia onus illud, in quod facta est commutatio, videtur impositum ex præscripto Pontificis, in præcepto autem Superioris non potest inferior dispensare, l. minor magistratus, ff. de arbitris. Nam respondendo ad primum, illud axioma esse verum in fauorabilibus, non autem in odiosis, qualis est referuatio. Ad secundum respondeo non esse ibi peculiare præceptum Pontificis, sed ex causa concessa est in gratiam votantis facultas dispensandi, aut commutandi rito alicui docto, ea tamen lege, aut conditione, vt votanti imponat pia aliqua opera, non tamen præcipit Pontifex illa pia opera ita manere sub obligatione, vt non possit Episcopus ex causa in illis dispensare.

RESOL. XVII.

An Confessarius vi Iubilæi, vel Episcopus possit commutare votum perpetuæ Castitatis, vel Religionis metu leui extortum? Idem est dicendum de votis emissis in periculo mortis, & naufragij. Et an votum etiam solemnè ex leui metu iniuste incusso editum in foro conscientia sit irritum? Ex parte 5. tr. 12. Refol. 62. alias 61.

Negatiuam sententiam docet ex Syluestro Iulius Lanotius de Iubil. part. 2. cap. 27. num. 187. Et Suarez de Relig. tom. 2. lib. 6. de voto, cap. 26. num. 4. & 5. quia inuoluntarium, quod in tali voto inuenitur, est tantum secundum quid, quod non sufficit ad tollendam referuationem, vt est clarum in votis emissis in periculo mortis & naufragij, in quibus inuoluntarium secundum quid non tollit referuationem.

1. Verum his non obstantibus contrariam sententiam tenendam esse puto cum Lessio lib. 2. capite 40. num. 31. Henriquez lib. 11. cap. 15. num. 8. in glossa litt. A. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 8. num. 11. & Leo de Iubilæo, part. 2. quest. 17. sect. 1. num. 97. vbi sic ait. Queritur an possint dispensare Episcopi, & per consequens etiam Confessarius virtute Iubilæi quando Religionis votum & castitatis fuerit metu leui emissum, loquimur enim hic de metu incusso ab extrinseco, non autem de incusso ab intrinseco, puta emissio ratione infirmitatis, naufragij, &c. quia hic metus non tribuit, secundum communem Doctorem sententiam, facultatem Episcopis, vt in nostro tractatu, cum de obligatione voti diximus, & responderetur affirmatiuè. Ita ille, & ratio est, quia talia vota facilis dispensationis sunt. Tom. IV.

esse debent, tum ob imperfectionem consensus, quippe aliquo modo extorti, tum etiam ob odium iniuste extorquentis, præsumendum non est Papam sibi referuare velle. Adde, vt obseruat Layman, loco cit. ex Nauarro & Rodriq. votum etiam solemnè ex leui metu iniuste incusso editum in foro conscientia esse irritum.

3. Sed circa casus occurrentes in Iubilæo quoad commutationem votorum remitto me ad ea, quæ dixi in p. 1. tract. 11. à resol. 39. vsque ad resol. 85. loquens de Bulla Cruciatæ.

RESOL. XVIII.

An Confessarius virtute Iubilæi, in quo datur facultas commutandi vota, exceptis votis Castitatis, & Religionis, possit commutare iuramenta pia Religionis, & perpetuæ Castitatis? Et an dicta, iuramenta sint referuata Summo Pontifici, vel tantum Episcopis? Ex parte 5. tract. 12. Ref. 60. aliàs 59.

1. Negatiuam sententiam docet in terminis Sanchez de matr. l. 8. disp. 13. n. 7. & in summ. tom. 1. l. 4. c. 54. n. 21. Layman. l. 4. tr. 3. c. 11. num. 4. & alij quos ego ipse citauì & sequutus sum in 4. p. tract. 4. resol. 69. ex ratione ibi adducta.

2. Verum contrariam sententiam non carere sua probabilitate, ibi etiam probauimus, quam aperte docere videtur in terminis Iubilæi Alphonfus de Leon. art. 2. q. 13. sect. 1. n. 83. vbi sic ait. Queritur primò an possit Confessarius commutare iuramenta Castitatis & Religionis, & Sanchez p. 1. summ. c. 54. n. 24. videtur negare ex eo quòd dicta iuramenta respiciant aliquam promissionem Deo factam, induunt rationem votorum, & sic pari passu cum illis ambulant, tamen concedit ipse Sanchez contra aliquos, quòd dicta iuramenta non sint referuata Summo Pontifici, sed tantum Episcopis, vnde videtur omnino affirmandum, quòd dicta iuramenta possit Confessarius commutare vi Iubilæi, omnia vota quæ potest Episcopus commutare auctoritate ordinaria. Vnde Sanchez, si hoc negaret, deberet probare etiam quòd possint commutare dicta vota vt Delegati Summi Pontificis, quod neque probat, neque probare potest.

RESOL. XIX.

An Confessarius virtute Iubilæi habens facultatem dispensandi, & commutandi vota extendatur hæc facultas ad iuramenta promissionis Deo facta, vel ad vota iurata? Et an verò, si facultas delegata dispensandi, aut commutandi esset limitata ad vicium votum, tunc possit auferri iuramentum de eadem materia illi concomitante adiunctum? Ex p. 5. tract. 12. Ref. 58. aliàs 57.

1. Negatiuam sententiam docet Valentia tom. 3. Sup. hoc sup. disp. 6. q. 6. punct. 4. Azor. tom. 1. l. 11. c. 10. q. 2. in tr. 3. Ref. 85. & in to. Lessius l. 2. c. 42. dub. 12. n. 60. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 4. cas. 53. num. 20. & alij. Probatur hæc opinio, doctrinam quia cum conceditur priuilegium gratis, non est laxè interpretandum, sed strictè. Si ergo conceditur facultas ad dispensandum in voto, non est extendenda ad vinculum iuramenti, iuxta regulam textus in c. porro: de privileg. Secundò, quia ista sunt vincula diuersæ rationis, cum autem conceditur maius, concessum intelligitur minus, si sint eiusdem rationis, vnde in dispensationibus matrimonij quoties impedimenta sunt diuersæ rationis, non censetur sublatum vnum impedimentum minus ex ablatione maioris, & in c. cui de non

Quæ omnes hic sunt appositæ in præterito tr. 3. de Bulla Cruciatæ à Ref. 69. vt que ad 122

Quæ hic est sup. in tr. 3. Ref. 92. & in tom. 8. tr. 4. Ref. 79.

Sup. hoc in Ref. annor. præterita.